

HISTORIAA / KANSALAI SOPISTO JUKOLA 20v 1955-1975

Otteita Kansalaisopisto Jukolan (nyk. Nurmijärven Opisto) 20-vuotisjulkaisusta 1955 - 1975, kirjoittanut rehtori Yrjö Lehtimäki (rehtorina 1965-1985)

Opiston synty sekä toiminnan alkuvaiheita

Siemen, josta Kansalaisopisto Jukola on lähtenyt kasvamaan, löytyy Mannerheimliiton Rajamäen osaston Kasvatuskerhon pöytäkirjoista. Eräässä näistä ilmenee, että ko. kerho oli kokoontunut kerhoiltaansa 20.5.1955 Rajamäen kirkon seurakuntasaliin, johon oli saapunut 34 kasvatusasioista kiinnostunutta henkilöä.

Kerhon puheenjohtaja, opettaja Uno Miettinen, johti tilaisuudessa puhetta. Kokouksen kuluista hyvän kuvan antavan pöytäkirjan kirjoitti opettaja Anna Kalliokoski. Insinööri Anna Luokola piti kerhoillansa alustuksen aiheesta \"Nuorten vapaa-ajan harrastukset\". Seuranneessa keskustelussa opettaja Miettinen heitti esiin ajatuksen nuorison vapaa-ajan harrastusten keskittämistä kansalaisopistoon. Ajatus sai heti erittäin innokkaan vastaanoton ja syrjäytti kaikki muut asiat käydyssä keskustelussa.

Kokouksen loppuvaiheessa päätettiin valita toimikunta kehittämään kansalaisopistoasiaa edelleen. Toimikunnan, jota myöhemmin laajennettiin, ripeän työskentelyn ansiosta asia eteni niin nopeasti, että kansalaisopiston kannatusyhdistyksen perustava kokous pidettiin Rajamäen kansakoulun juhlasalissa marraskuun 20. päivänä 1955. Kokouksessa oli noin 300 opistoasiasta kiinnostunutta henkilöä, joiden yksimielisellä päätöksellä ja innostuneen mielialan vallitessa päätettiin perustaa Kansalaisopisto Jukolan Kannatusyhdistys, jonka tehtäväksi tulisi ylläpitää kansalaisopistoa paikkakunnalla. Opiston työ pääsi käyntiin vuoden 1956 alusta, joten ensimmäinen työvuosi käsitti vain kevätlukukauden. Näin oli Kansalaisopisto Jukola syntynyt Rajamäelle, josta sen toiminta sitten aikaa myöten oli laajentunut koko pitäjän käsittäväksi.

Opiston hallinto

Kansalaisopisto Jukolan Kannatusyhdistys r.y., joka omistaa opiston, valitsi perustavassa kokouksessaan yhdistyksen puheenjohtajaksi opettaja Uno Miettisen, mutta hänen tultuaan nimitetyksi opiston ensimmäiseksi johtajaksi yhdistyksen puheenjohtajaksi valittiin muurari Uno Laakso, joka sitten toimi menestyksellisesti tällä paikalla kymmenen vuoden ajan. Yhdistyksen hallitukseen, joka toimii myös opiston johtokuntana, valittiin perustavassa kokouksessa seuraavat henkilöt:

Varsinaisiksi Varalle

Muurari Uno Laakso Myymälänhoitaja Usko Lumme

Laitosmies Mauno Tenhoviirta Konttoristi Hilikka Lepo

Maisteri Else Mattila Konttoristi Aino Kostainen

Opettaja Yrjö Lehtimäki Puutarhuri Arvo Vakkuri

Konttorinhoitaja Heikki Veharanta Nuoriso-ohjaaja Eino Aaltonen

Tislaaja Toivo Kallio Sosiaalisihiteeri Aila Nukarinen

Agronomi Tapio Palho (kunta) Urakoitsija Sulo Pesonen

Maisteri Toivo Marttinen (Oy ALKO Ab) Sosiaalipäällikkö Ilmari Haarni

Muutammat näistä ensimmäisen johtokunnan jäsenistä ovat olleet päättämässä opiston asioista koko kaksikymmenvuotisen toiminnan ajan (1975). Edellä mainittujen lisäksi johtokuntaan ovat kuuluneet eripituisia aikoja varsinaisina tai varajäseninä seuraavat henkilöt: maisteri Terttu Hautamäki-Hiltunen, rouva Senja Saarto, käytönvalvoja Siiri Kostamo, opettaja Raimo Leino, opettaja Harri Nemlander, kirjanpitäjä Irma Laakso, dipl.insin. W. J. Luokola, talonmies Lauri Bergman, ekonomi Juhani Laru, viilaaja Reijo Nääppä, pankinjohtaja Alpo Juopperi, pankinjohtaja

Seppo Talvio, teknikko Eino Jokinen, rouva Saini Taipale, myymälänhoitaja Frans Lieppinen, varastonhoitaja Keijo Salminen, maisteri Aune Raitaniemi ja opiskelija Mauri Hietala.

Uuden ohjesäännön mukaan ei enää valita yhdistykselle puheenjohtajaa, vaan johtokunta valitsee keskuudestaan vuosittain puheenjohtajan. Tällä vaativalla paikalla opistotyötä ajatellen on Uno Laakson jälkeen menestyksekkäästi toiminut laitosmies Mauno Tenhovirta kymmenen vuoden ajan.

Opiston ensimmäisen johtajana toimi opettaja Uno Miettinen 31.8.1959 saakka. Tänä aikana luotiin se vahva perusta, jolle opisto myöhemmin toimintavuosinaan on voinut turvallisesti rakentaa. Lukuvuoden 1959 - 1960 aikana johtajana oli muodollisesti maisteri Else Mattila, mutta tosiasiallisesti toiminnasta vastasi vielä tämän ajan op. Uno Miettinen apulaisrehtorina. Seuraavan työkauden ajan oli opiston toimintaa johtamassa maisteri A A A Aaltonen. 1.9.1961 tuli johtajan toimeen maisteri Leo Tiainen, joka hoiti tätä tehtävää kolmen työkauden ajan. Lukuvuoden 1964 - 1965 aikana toimi opiston rehtorina maisteri Kalevi Hentilä. 1.9.1965 tuli tälle paikalle opettaja Yrjö Lehtimäki.

Taloudenhoitajina ovat toimineet konttorinhoitaja Heikki Veharanta, merkonomi Jorma Hanka ja tällä hetkellä (v. 1975) tätä tehtävää hoitaa rouva Leea Hanka.

Opiston talous

Kansalaisopisto Jukola on taloudellisessa mielessä kannatusyhdistyksen varassa toimiva opisto, joka saa valtionapua 70 % lakisääteisistä menoista. Heti alusta asti kannatusyhdistys on saanut huomattavaa taloudellista tukea sekä Nurmijärven kunnalta että Oy ALKO Ab:ltä. Alkuvuosina, jolloin valtion avustus oli vähäistä, avustuksen saaminen edellä mainituilta näytteli suurinta osaa opiston kustannuksissa. Myöhemmin vuosina valtion avustuksen lisääntyessä niiden prosentuaalinen osuus on pienentynyt, mutta menojen suuresti kasvaessa avustukset Nurmijärven kunnalta ja Oy ALKO Ab:ltä muodostavat kustannuksista niin tärkeän osan, että opiston jatkuva työskentely on turvattu vain sillä edellytyksellä, että kannatusyhdistys saa jatkuvasti nauttia näitä avustuksia. Jäsen- ja opintomaksujen osuus on ollut aika pieni vuosittaisissa talousarvioissa. Vasta musiikkiosaston tultua toimintaan mukaan suurempine opintomaksuineen niiden osuus on tullut suuremmaksi tulo- ja menoarvioissa.

Mieluisa velvollisuus tässä yhteydessä on lausua mitä parhaimmat kiitokset sekä Nurmijärven kunnalle että Oy ALKO Ab:lle siitä suuriarvoisesta taloudellisesta tuesta, josta edellä on ollut puhe.

Opiston toiminta

1. Toimipaikat

Kansalaisopisto Jukola perustettiin alun perin Rajamäelle, mutta kuten aikaisemmin on mainittu, toiminta on vähitellen laajentunut koko kunnan alueelle. Opiston toimisto sijaitsee Rajamäen kansakoulun yhteydessä. Ensimmäisinä vuosina myös opetus tapahtui pääasiassa Rajamäellä ja vain aivan vähäisessä määrin Kirkonkylässä, Klaukkalassa ja Perttulassa. Opiston toisen toimintavuosikymmenen aikana opetusta on annettu kaikissa kunnan oppilaitoksissa laskien mukaan kansa- ja oppikoulut, ammattikoulu sekä kaikki muut oppilaitokset. Lisäksi on jonkin verran käytetty muita tiloja (mm. Rajakaari, Uudenmaan Kotiteollisuusyhdistyksen kudonta-asemat, seurakunnan tiloja jne.).

2. Opettajat ja luennoitsijat

Ei ole mahdollista luetella kaikkia opettajia ja luennoitsijoita, jotka ovat 20 vuoden aikana opistossa opettaneet. Heidän kokonaismääränsä lähentelee tuhatta. Suurin osa opettajista on saatu omalta

paikkakunnalta. Kuitenkin paljon opettajista on suhteellisesti vielä enemmän luennoitsijoita on jouduttu ottamaan lähipaikkakunnilta aina Helsinkiä myöten. Luennoitsijoiksi ja opettajiksi on pyritty ottamaan mahdollisimman päteviä henkilöitä. Varsinkin opiston alkuvuosina luennoitsijat olivat valtakunnan parhaita asiantuntijoita. Nykyään tämän tasoisia luennoitsijoita on vaikeampi saada irrottamaan johonkin paikalliseen opistoon. Opistotyön kannalta olisi tärkeää saada palkkio- ym. olosuhteet sellaisiksi, että pätevää opettajavoimaa olisi riittävästi saatavissa.

Tässä yhteydessä esitetään kaikille Kansalaisopisto Jukolan opetustyöhön osallistuneille parhaimmat kiitokset suorittamastaan työstä.

Opetustyöhön osallistuneiden henkilöiden lukumäärästä työ kautena 1974-1975 voidaan vielä sanoa, että päätoimisia työntekijöitä on ollut kaksi, rehtori ja yhteiskunnallisten aineiden opettaja, joka on toiminut myös apulaisrehtorina. Tuntiopettajia ja luennoitsijoita on ollut 94, Kanttori Kari Pettinen on johtanut musiikkiosastoa.

3. Opiskelijat

Jukolan ensimmäisen lukukauden alkamisilmoituksesta ilmenee, että opiskelun alkaessa oli ilmoittautuneita opiskelijoita 276 ja opintoryhmiä 21. Opiskelijamäärä kohosi ensimmäisen lukukauden aikana lukuun 318. Toisena työ kautena lukumäärä vielä nousi. Tällöin opiskelu tapahtui pääasiassa Rajamäellä. Opiskelijamäärissä ja opintoryhmien lukumäärissä tapahtui alkuvuosien innostuksen jälkeen vähän laskua sekä myöhemmin jonkin verran aaltoliikettä puoleen ja toiseen. Kun sitten opetusta lähdettiin suuremmissa määrin viemään muihinkin kyliin, alkoi tapahtua nousua sekä opiskelijamäärissä että opintoryhmien lukumäärissä. 1975 v. työ kautena opistoon ilmoittautui 1945 opiskelijaa ja opintoryhmiä oli 112.

Eri työ vuosien opiskelijamäärät käyvät ilmi seuraavasta:

v. 1956 318

v. 1966 414

v. 1976 1948

Yleisluennoilla ja aivan lyhyillä kurseilla käyneitä ei ole laskettu opiskelijamääriin, ei myöskään yksilölliseen musiikin opetukseen osallistuneita. Kaikki opistoon ilmoittautuneet opiskelijat muodostavat OPISTOLAISKUNNAN, jolla on opiston toiminnassa monta tärkeätä tehtävää. Usein tulee esille tilaisuuksia, joiden läpi vieminen ilman opistolaiskunnan apua tuottaisi suuriakin vaikeuksia.

Tämä ei kuitenkaan ole opistolaiskunnan toiminnan ainoa kenttä, vaan tarkoituksena on myös, että opiskelijat tämän kautta saisivat oppia, kasvatusta ja ohjausta tämännäköiseen toimintaan.

Tästä syystä olisi tärkeää, että tähän työhön saataisiin mukaan myös sellaisia henkilöitä, jotka ovat jo asioista perillä ja omilla tiedoillaan olisivat näin auttamassa toisia eteenpäin. Onneksi tällaisia henkilöitä on aina löytynyt, mutta enemmän heitä toivoisi mukaan toimintaan. Monta tärkeätä mm. yhdistyselämässä tarvittavaa taitoa saataisiin täten kehitetyksi.

JUHLIEN JÄRJESTÄMINEN on kuluneen kahden vuosikymmenen aikana ollut eräs tärkeä osa Jukolan opistolaiskunnan tehtävistä. Opiston juhlat ovat aina olleet yleisön suuressa suosiossa.

Opiston perustamisjuhlan ja kaksikymmenvuotisjuhlan väliin mahtuu monta kaunista ja sykähdyttävää tilaisuutta, jotka ovat tuoneet paljon henkistä antia ja tervetullutta vaihtelua paikkakunnan elämään.

Opistolaiskunta on menestynyt hyvin lausunta- ja näyttämötaiteen kilpailuissa. On saavutettu useita piiritason voittoja sekä kaksi valtakunnallista voittoa. Ensimmäistä vuottaan toiminut

kirkkonäytelmäpiiri on valittu edustamaan KTOL:a Suomen Harrastajateatterikesässä -75 Seinäjoella.

Opistolaiskunnan hallituksen puheenjohtajaksi valittiin v.1956 Aleksanteri Hytti ja sihteeriksi Sinikka Jokinen. Seuraavina vuosina puheenjohtajan tehtäviä hoitivat Silvo Rapeli, Senja Saarto, Kalevi Lindqvist, Keijo Salminen, Seppo Jäntti, Kari Winberg, Pekka Nummela, Mauri Hietala ja Reijo Nääppä. Sihteerin tehtävissä ovat toimineet Sinikka Hämäläinen, Anna-Liisa Päivinen, Elvi Viitanen ja Soili Uronen

Yleistä

Kaksikymmentä vuotta kansalaisopiston toiminnassa on jo niin pitkä aika, että opistotyön tuloksia tarkasteltaessa voidaan todeta opiston olleen paikkakunnalle todellisen sivistystarpeen vaatima. Kansalaisopisto Jukola on saanut kokea lämmintä myötätuntoa ja kannustusta toimintaansa kohtaan. Opiston kannatusyhdistyksen hallitus on saanut kautta kahden vuosikymmenen lukea piiriinsä opistotyöhön vakavasti paneutuvia henkilöitä, jotka ovat olleet luomassa intoa opiskeluun. Kiitos on pieni sana tästä.

Opiskelijakunta on ollut aktiivista ja tiedonhaluista. Opettajiksi on onnistuttu saamaan vastuunsa tuntevia henkilöitä. Työ on raskasta, koska se suoritetaan suurimmaksi osaksi iltaisin. Opetustiloja opisto on saanut kiitettävästi käyttöönsä kunnan eri kouluista, OY Alko Ab:ltä, seurakunnalta ja Uudenmaan Kotiteollisuusyhdistykseltä. Tilojen vahtimestarit, talonmiehet ja siivoushenkilökunta ovat vastanneet tilojen viihtyvyydestä. Kaikille edellä luetelluille parhaimmat kiitokset.

Arvaamattoman suuren palveluksen opistotyölle on tehnyt julkinen sana. Paikkakunnan sanomalehdistön välityksellä on saatu jakaa informaatiota yleisölle. Opiston juhlista ja eri piirien toiminnasta ovat sanomalehtien edustajat laatineet kuvaselostuksia, joista on huokunut suuri lämpö ja myötätunto opistoa kohtaan. Kiitokset siitä!

Lopuksi

Kiitos kaikille niille henkilöille, jotka ovat olleet opistoa luomassa, kehittämässä, tukemassa tai käyttämässä, myös teille, opiston ystäville, jotka juhliimme osallistumalla olette osoittaneet arvostavanne työtämme.

Saakoon Kansalaisopisto Jukola jatkuvasti kehittyä ja tarjota yhä monipuolisempia palveluksiaan paikkakunnalle.